

רש"י

מסורת הש"ס

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

ל"ו

עין משפט
נר מצוה

אם היה כהן. המדיר: יורוק עליו דם חטאטו ודם אשמו. קמני סמם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דין נינהו ומאי דם חטאטו ודם אשמו דקמני חטאטו של מזורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: מוידין חייבין.

לשם קרבן לבעלים: לתקוני שושיך. שלח ולא לעוותי: אמרי. לעולם שלוחי דין נינהו ולהכי פיגולו פיגול: לא יחשב לו. פיגול יהיה מכל מקום: אלא מעשה. יציא אדם אפי' חטאת חלז על חזירו שכן מביא קרבן על אשמו שוטה דמשמע כל קרבנות שהיא חייבת אפי' אם אכלה חלז: ומתקן (ו) רבי יוחנן אשמו שוטה סיני דמי. סתם מחויבת קרבן אי לאכלה כו'. פסול. הקרבן דהואיל ונדמה כשנשתייט דלאו בזה קרבן היא ידחה התם נמי גבי אשה הואיל ונדחת נשעת אכילה נדחת מהכל ואין אדם מביא קרבן חלז על אשמו שוטה. וליכא למיירא מהכא וכי קאמינא דלר' יהודה הא דמצינא קרבן על אשמו שוטה כגון זכא או יולדת או מזורעת: וקפרינן נמי יציא אדם כו'. אלמא אמר ר' אלעזר הפריש פסח על חזירו שלא מדעתו כו': אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. דמשמע אדם מביא פסח ושוטט על בניו ועל בנותיו הקטנים: לאו דאורייתא הוא. (א) להכי הפריש פסח על חזירו לא עשה ולא כלום: וממאי. דלאו דאורייתא הוא לא מדתנן וכו': ואי אמרם שם לזיס אכזב. דאדם שוחט על בניו הקטנים דאורייתא: על ציטא קאי ומזוי להו. כלומר היאך יכול זה לזכות את אחיו מאחר שנשחט והא' תנן (פסחים פט.) נמנין ומושכין ידיה עד שיסחט אלא אמוני להו לאחר שחטו לאו דאורייתא וכן משמע דמזנין דבניו קטנים מייירא אלא. הואיל ולא דאורייתא הוא למה ליה לאזהרון למימר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס לירושלים כדי לזרז בנאות: טעמא נמי הכי. כדי לזרז קאמר מדקאמר צנים שפלים ולא קאמר וצנים לא ילא ידי חובתן מכלל דלא מוחייבי מדאורייתא אלא לזרז קאמר: כיון

אלא מעשה יציא אדם פסח על חזירו. לזיר דידך דדנית אפסר משאי אפשר: לא עשה כלום. שזריך סימנה עמהם מדעתו: איר זירא שם לזיס אכזב. לעולם כזי האי דנין ומיהו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בזה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על ציטא קאי. כשעלה זה כזר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.). ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטו. א"י האי ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרז. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרז בלבד: איבעיא

מוסף רש"י

הבהנים שפיגולו במקדש. קרבנות ששחטו חקוקים לאכול מהם חוץ למנהג ולא הורזו לבעלים. מוידין. שידע שפסולין כן. חייבין. לזיס דמיהם לבעלים. שהי לזירין להביא אחריהם. ואי נמי נדמה היא. קשה צנינו של הקריב קרבנו. שהי להביא דורון היה במקדש (גיטין ג.) חייבין לזיס לבעלים דמי קרבן (שפיגולו פיגול.) שפיגולו פיגול. שזגין ואין לזיר לומר מוידין (שם.) ונשתמח. דמה. דענין דעת. במסכת ערכין פסקה משקלי עלי (בבא מציעא.) ודוד ונשתמח. שקט משעמומו. כמו (שעיה יג) על הר געש. דמתרגם על טורא גלויא (בבא מציעא.) על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. יא' מנהג ענין. ואין מקנה לו גלוי בשעת שחטו (גיטין כה.) משמע דבית מדרש מנהג ענין אלא הראשון (שם.) כיון שהכניס

מתיב רב שימי בר אבא אם היה כהן זורק עליו דם חטאטו ואשמו. איכא מאן דאמר דמדאומיב רב שימי בר אבא מצרייתא ולא אומיב ממתינ' ש"מ דלא גרס במתניתין חטאות ואשמות. ואי מהא לא אירא דהאי דלא אומיב ליה ממתינ' משום דכיון דתנא להו בזהי קיני זצין ממילא מוכח דחטאות ואשמות

דמזורע קאמר אכל ממתינא דתני סתמא זורק דם חטאטו ואשמו משמע ליה דבכל חטאות קאמר ואפי' הכי שני ליה דם חטאטו ואשמו של מזורע קאמר: סגן הכהנים שפגלו במקדש וכו' אא"צ שלוחי דשמיא נינהו היינו שפגול פגול דרממנא שוניהו שלוחי לכל מילי: אלא א"א שלוחי דין נינהו אמאי פגול פגול. שוגג הוא [דקשה] ליה צלמא צמוד נהי דשלוחי דין נינהו פיגול פיגול דכיון שפגול צמוד אינו עושה שליחותו אלא אדעתא דנפשיה קעביד וק"ל צפ"צ דחולין (דף ג.) דאדם אוסר דבר שאינו שלו על ידי מעשה אכל בשוגג אי שלוחי דין נינהו אמאי פגול פיגול פיגול דהא כיון דשוגג הוא לאו אדעתא דנפשיה קעביד שמתכוין הוא לשחוט שליחותו ולימא שליח שותף לתקוני ולא לעוותי. ודמי' שאני גבי פגול דאמר קרא וכו' הלכך צעין הכא לא איפשיטא ומיהו נהי דהכא לא איפשיטא לה מההיא דפ"ק דקדושין מוכח דשלוחי שמיא נינהו וכמו שכתבתי משלה: גופא א"ר יוחנן סגן לזירין דעם וכו'. הקסו בתוס' התנן ומיימי לה צפרק האיש מקדש (קדושין נה.) בהמה שנמלאת מירושלים למגדל עדר זכרים לעולות כלומר ויקרבו אלמא אין לזירין דעת ומיזרו דההם שאני דכיון שנאחד דעת צעלים הוא שכל כהן שירצה להקריב יקריב: אלא מעשה יציא אדם חטאת חלז על חזירו אלמא אמר רבי אלעזר וכו' לא עשה ולא כלום. משום דאין דנין אפשר משאי אפשר: אשמו שוטה סיני דמי. כלומר לעולם כזי האי דנין אלא למאי דאמר לר' יהודה דאדם מביא על אשמו שוטה לא חטאת חלז קאמר אלא קרבן יולדת דחטאת חלז אי אפשר דהיינו דמי וכו' ויכין שהיא פטורה אי אפשר שיציא בעלה עליה:

אדם מביא קרבן על בניו בשחט קטנים וכו' אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. לעולם כזי האי דנין ומיהו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בזה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על ציטא קאי. כשעלה זה כזר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.). ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטו. א"י האי ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרז. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרז בלבד: איבעיא

אדם מביא קרבן על בניו בשחט קטנים וכו' אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. לעולם כזי האי דנין ומיהו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בזה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על ציטא קאי. כשעלה זה כזר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.). ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטו. א"י האי ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרז. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרז בלבד: איבעיא

ב א מיי פ"ט מהלכות
שומלת דרמא הכי א:
בא ב א מיי פ"ט מהל'
חובל וזקוק כל ד'
בב ד מיי פ"ט מהל'
פסולי המוקדשין
הלכ' א (ופ"ט מהל' שגגות
הלכה ג):
בב ה מיי פ"ט מהל'
שגגות הלכה ח
[ופסק שחור ונראה ע"ש
בב"מ]:
בב ו מיי פ"ט מהל'
קרבן פסח הלכה ח
ע"ש:

הגהות הב"ח
(א) גמ' שם לזיס אכזב
דאורייתא על ציטא קאי
ומזוי. יציא וז"ע דהרי
בנינון פ' כל הגט דף כ"ה
בנינון ליה משום קושא
זו לזירי כסדר אימנה
עליהם מעיקרא ודלמא
לעולם דאורייתא הוא וז"ע
מלמדי קושא זו בתוס'
דפסחים דף פ"ט ד"ה
אלא: (ב) ש"י ד"ה ומתקן
אשמו שוטה לר' יוחנן
הכי דמי: (ג) ד"ה לאו
דאורייתא ודלמא:

גליון הש"ס
גמ' שכן אדם מביא קרי
ממיר שוטה כו". קשה
לי הא מה דלמדין לזיל
בני יולדת שכן מביא על
גמ' יולדת כו"ו וז"ע כיון
דחייבי קרבן דלשה על
בעלה מוקמי לקרא דחא
מורה היולדת לזכות אשמו
שוטה וכו"ש הר"ן שם
כלל בחבל דלא תביי מורה
בנין וז"ע דאחמא וז"ע
מביא על אשמו שוטה כיון
דלזרז דעת וז"ע:

תוספות
אם היה כהן. אומר
ממיר ממנו זורק
חטאטו ואשמו דמשמע
ליה דמיייר בחטאת חלז
ודם שלוחי דרממנא
מיהו וכו"ה דמאי לאומי
ממתינ' חטאות ואשמות:
אבאי פיגול פיגול למא
לתיקוני שריתא ואלא
לעווי: אלא אמר ר'
אלעזר הפריש חטאת
חלב ובי'. מיהו מדברי
יוחנן גופיה חקשי דהכל
לזירין דעת וז"ע וי"ל
דמזנין למימר דר' יוחנן
מיייר בכהן המקריב שזריך
דעת בעלים: שוטה לאו
בית קרבן היא. והא דאמר
לעיל דמורה היולדת
בין פיקחין בין שוטה מיהו
איהו לא מני מיימי: יבא
אדם פסח על חזירו שכן

ראשון ראשון ורובו לאחר שחטוה. זכה בחלקו. דלמדין ים צריכה דבשעת שחטו היה זה ראי לך ונשחט פסח זה
עליו. ומוכה את אחיו עמו. לזכות בחלקו (גיטין כה.) כדי לזרז בנאות. ואין המנהג את כולן עליו משעת שחטוה.
והא דקאמר על מי שיעלה ראשון. כלומר נראה איהו הוא ראשון ולא הורשע מן ראשון וכו' לזרז קאמר.
שחטו כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראש לאחיו שחט על ידו וכן הורשע (פסחים פט.) הניא מני הכי. דמשום וזירות
נקט (שם) דלא נמנין אלא לזרז ומיהו כולוה אמנינו (גיטין כה.) ובגנים שפלים. ולא קמני ונמלאו צנום וזירות בפקס
ובגס לא זכא (שם.)